

DE LEYEN, DEEL 5

Lies Haan-Beerends

In aflevering IV heb ik u verteld over de raadsvergadering van 3 mei 1973. Tijdens die vergadering moest er over het 'Voorstel tot het realiseren van De Leyen' gestemd worden. Met punt a van het door het college van B. en W. voorgelegde preadvies ging de raad, zij het na langdurige discussie, zonder hoofdelijke stemming akkoord. Een verdere bebouwing in het plan De Leyen zou tot ontwikkeling worden gebracht. Voor wat betreft punt b, waarvan de tekst luidde „...het bestemmingsplan De Leyen vast te stellen op variant A, onder voorwaarde dat het beleid erop gericht wordt bij uitwerking van het bestemmingsplan zoveel mogelijk bos te sparen.” waren de meningen verdeeld. Dit punt werd met elf stemmen voor en tien stemmen tegen aangenomen. Vooral de VVD had tegengestemd. Die partij wenste dat er minder gebouwd zou worden waardoor zo veel mogelijk bos gespaard bleef. Er werd echter al volop gebouwd in de Leyen. Tijdens bedoelde vergadering had de heer Bos (PvdA/PPR) reeds opgemerkt dat er al 271 woningen in het plan gerealiseerd waren.

In de raadsvergadering van 16 april 1970 was

het voorbereidingsbesluit 'De Leyen-Zuid' al aan de orde geweest. Er bestonden toen al plannen om in het desbetreffende gebied sociale woningbouw te realiseren. Dat was echter in strijd met het bestemmingsplan uit 1956. Op grond van artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening was het echter mogelijk dit bestemmingsplan te wijzigen. De raad was akkoord gegaan met het door B. en W. gedane voorstel betreffende die wijziging. In 1971 waren de eerste woningen in de Leyen gereed gekomen en die werden verhuurd door de woningbouwvereniging Patrimonium. In de ambtelijke stukken werden die woningen als keuzewoningen aangeduid. Ze kregen als adres Berlagelaan 51 tot en met 91 (de oneven nummers). In 1971 was men ook reeds begonnen met de bouw van 25 experimentele woningen, die ook aan de Berlagelaan kwamen te staan en de oneven nummers 93 tot en met 141 kregen. Het Bilthovens bouwbedrijf De Jong N.V. had daartoe op 17 september 1971 een verzoek bij de gemeente ingediend. De eerste experimentele woningen werden op 2 juni 1972 opgeleverd en de laatste kwamen op 5 november van dat jaar gereed. De bouwaanvraag

De Leyen, deel 5

voor de 225 woningwetwoningen kwam in oktober 1971 bij de gemeente binnen. Die woningen zouden komen te staan aan straten die namen kregen van bouwmeesters, te weten: Jacob van Campenkwartier, Kromhoutkwartier, Pieter de Swartkwartier, Pieter Noorwitskwartier, Dudoklaan, Dudokkwartier, Pieter Postkwartier, Jacob

Romankwartier en Friedhoffkwartier. Deze woningen werden gebouwd in opdracht van de drie woningbouwverenigingen, met name de Algemene Biltse Woningbouwvereniging die 128 woningen toegewezen kreeg en de bouwverenigingen Patrimonium en St. Joseph die respectievelijk 56 en 41 woningen kregen toebedeeld. Ze werden gebouwd door Slokker

Boerderij de Voorst

Bouw My. Er waren drie typen woningen: doorzonwoningen, meanderwoningen en strokenbouw. De variaties hadden alleen betrekking op de benedenverdieping. De eerste woningen werden in april 1972 opgeleverd, de laatste in oktober van dat jaar. De huur bedroeg circa f 330,- per maand, exclusief stookkosten. Behalve de nieuwbouw-woningen bevonden zich nog enkele boerderijen in de Leyen, waarvan de boerderij De Voorst de enig overgeblevene is. Men moet daarbij bedenken, dat de wijk met de auto alleen maar te bereiken was via de nog smalle Leijenseweg. De Leijenseweg werd enig tijd later omgelegd om een meer overzichtelijke spoorwegovergang te krijgen. Het nog bestaande gedeelte is omgedoopt tot Rietveldlaan.

In de eerder genoemde vergadering van 3 mei 1973 was ook al gesproken over premiekoopwoningen (circa 165) die men van plan was te bouwen. De voorbereidingen dienaangaande waren al aan de gang. De heer Van der Linden (toen van de partij genaamd CC'70) had tijdens die vergadering opgemerkt dat er voor die woningen veel belangstelling was. Uit een gehouden enquête was gebleken dat er al 340 belangstellenden waren. Over de ontwikkelingen betreffende die woningen zal ik u in een latere aflevering vertellen.

Nu wil ik verder gaan met een verslag betreffende de raadsvergadering van 27 juni 1974, die onder nummer 14 op de agenda had staan: 'Vaststelling bestemmingsplan De Leyen 1974'. Er diende over het bestemmingsplan tijdens die vergadering gestemd te worden. Het was een openbare vergadering die door bijna de gehele raad werd bijgewoond. Alleen mevrouw Ten Brinke-van den Belt (PvdA/PPR), die in de vergadering van mei 1973 tegen het toen door het college gedane voorstel nog al heftig geageerd had, was wegens vakantie afwezig. Ook de VVD behoorde toen tot de tegenstemmers betreffende punt b. Die partij wenste dat er in het geheel geen bos zou worden gekapt. De VVD had echter vlak voor de vergadering van 27 juni 1974 een stuk ingediend waardoor het mogelijk werd dat de meningen van de partijen dichter bij elkaar kwamen te liggen. De heer Van der Linden (in 1974 behorend tot het CDA, waarin KVP, ARP en CHU verenigd waren) vroeg aan het begin van de bespreking van het bestemmingsplan de voorzitter om een schorsing, opdat men zich kon beraden over de door de VVD voorgestelde amendementen. Verder herhaalde Van der Linden vele zaken die ook reeds op de vergadering van 3 mei 1973 ter tafel waren gebracht (zie aflevering IV). Hij haalde onder andere de enquête aan betreffende

De Leyen, deel 5

de nieuw te bouwen premiewoningen, alsmede de wens tot wijziging van het inschrijvingsbeleid. Ook maakte hij wederom melding van het feit dat zijn partij voorstander was van volledige laagbouw.

Na Van der Linden kreeg de heer Katan (VVD) het woord. Hij merkte op dat zijn fractie hoopte dat - mede door de ingediende amendementen - het door het college voorgestelde bestemmingsplan tijdens deze vergadering niet met een nipte meerderheid zou worden aangenomen. Zijn fractie had gezocht naar een mogelijkheid tot behoud van het milieu - iets wat men noodzakelijk achtte - en het daarnaast laten voortgaan van de woningbouw. De VVD wenste als toevoeging in het ontwerpbesluit de volgende zinsnede op te nemen: "... Overwegende voorts dat enerzijds zoveel mogelijk aan de thans bekende woningbehoefte kan worden tegemoetgekomen door bebouwing van een beperkt deel van De Leyen, dat anderzijds het behoud van het milieu - rekening houdende met verdere ontwikkelingen en nieuwe gegevens - met kracht moet worden nagestreefd."

In het bestemmingsplan zelf wenste de VVD dat aan de voorschriften een bepaling werd toegevoegd aan artikel 5, dat handelde over het

woongebied. Gevraagd werd na lid 2 een nieuw lid 3 op te nemen, luidende: „Burgemeester en wethouders werken het op de plankkaart nader aangegeven gebied niet uit, dan na daartoe verkregen toestemming van de raad.”

Daarna kreeg de heer Bos (PvdA/PPR) het woord, die de standpunten van zijn fractie verwoordde. Hij maakte melding van het feit dat er al dertien bezwaarschriften waren binnengekomen die tezamen circa 500 handtekeningen telden. Ook hij haalde de stemming aan, die gehouden werd op 3 mei 1973, waarbij punt b van het door het college gedane voorstel door de raad slechts met elf stemmen voor en tien stemmen tegen werd aangenomen. Hij kwam tot de conclusie dat zijn fractie zich kon scharen achter het voorgestelde bestemmingsplan. Hij had echter de amendementen van de VVD nog niet onder ogen gehad. Als de raad werkelijk van stap tot stap de verwezenlijking van het plan zou kunnen volgen en daarbij steeds zou worden betrokken, dan kon zijn fractie met de gedane voorstellen meegaan. Wel wenste ook hij een schorsing om een en ander met zijn fractie te kunnen overleggen.

De heer Korsten (D'66) kwam ook uitvoerig

terug op de reeds tijdens de vergadering van 3 mei 1973 geuite meningen zijnerzijds. Het bouwen van woningwetwoningen was volgens hem het meest urgent. Hij geloofde niet erg in een mogelijke doorstroming. D'66 bleef van mening dat er behoefte bestond aan goedkope bouw. „Goedkope bouwen moet mogelijk zijn”, stelde hij. De firma Vermeulen zou eengezinswoningen kunnen bouwen in de woningwetsector met een minimum maandhuur van f 72,-. Als het college dergelijke woningen liet bouwen dan zouden er ongetwijfeld minder bezwaarschriften binnen komen. Men zou daardoor ook bos kunnen sparen.

Voordat tot schorsing van de vergadering zou worden overgegaan vroeg de heer Katan (VVD) of het college kon aangeven op welk moment het noodzakelijk werd geacht de algemene voorzieningen voor de eenheid Jan Steenlaan-De Leyen tot stand te brengen. De algemene voorzieningen, zoals die in het bestemmingsplan waren gepland, namen nogal veel ruimte in. Hij vroeg zich af bij welk inwonertal die voorzieningen nodig waren.

De voorzitter (burgemeester mr. A.A.J. Goldberg) laste hierna een schorsing in. Bij

heropening van de vergadering zei hij dat het college van B. en W. zich in de amendementen van de VVD kon vinden. Slechts het onder VII genoemde woord 'toestemming' zouden B. en W. willen vervangen door 'machtiging'. Hij nam aan dat die wijziging bij de indieners geen bezwaren op zou roepen. Hij hoopte dat de partijen in het belang van de door zeer velen noodzakelijk geachte bouw tot overeenstemming konden komen. „Een goed samenspel is gewenst op alle fronten met betrekking tot dit plan” merkte hij op.

Wethouder Borst (CDA) ging in op de wettelijke voorschriften betreffende onder andere de financiering van bestemmingsplannen. B. en W. meenden voor het huidige vlekkenplan een sluitende exploitatieopzet te hebben. Daarbij was wel uitgegaan van de theoretische verdeling van 40:40:20 (40% woningwetbouw, 40% premiebouw en 20% vrije sector). Dat was een globale opzet, die in de praktijk wellicht anders uit zou pakken (ten gunste van sociale woningbouw). Na nog wat verdere uiteenzettingen haalde de wethouder een kort daarvoor gedane uitspraak aan van minister Gruijters van Volkshuisvesting, die geopperd had dat het onmogelijk was zonder speciale toeslagen huurwoningen te

bouwen in de woningwetsfeer met een huur tussen de f 250,- en f 300,-.

Wethouder Rademakers (CDA) merkte nadien op dat de heer Korsten (D'66) de gesprekken, die op de afdeling huisvesting over doorstroming zouden zijn gevoerd, verkeerd getaxeerd had. Minister Gruijters zou in de Kamer gezegd hebben dat het bouwen van premiewoningen (zoals de beoogde te bouwen 165 koopwoningen) in zijn beleid paste.

De voorzitter beloofde in het vervolg telkens te zullen enquêteren om te weten hoe groot de behoefte was aan nieuw te bouwen woningen. Hij stelde de heer Korsten gerust door te zeggen dat in het plan nadrukkelijk het volgende stond vermeld: „Bovendien is het streven erop gericht om in de bebouwingsdichtheid een zodanige differentiatie aan te brengen dat zoveel mogelijk bos gespaard kan blijven dan wel kan worden ingepast in de bebouwing.” Wel hoopte het college binnenkort met de bouw van circa 165 koopwoningen te kunnen starten, daarbij gebruik makend van de artikel 19-procedure. Hij sprak de wens uit dat er die avond een goed besluit zou worden genomen. Als men eensgezind achter het plan kon staan kon men ongetwijfeld eerder goedkeuring voor

die bouw krijgen. Het wegenplan waarlangs bedoelde koopwoningen zouden komen te liggen had al concrete vormen aangenomen. Over de wegenstructuur in de rest van het bestemmingsplan kon nog niets zinnigs worden gezegd.

Het college had de indruk dat de raad afwijzend stond tegenover hoogbouw. B. en W. wilden wel enige distantie nemen betreffende hoogbouw, maar het kon toch gebeuren dat men uit economische noodzaak op een bepaald moment daarover weer met elkaar moest praten. Ook kon hij op dat moment nog niets concreets zeggen over de algemene voorzieningen. Maar bij elke nieuwe fase zou de raad niet alleen inspraak krijgen maar ook zeggingsmacht. B. en W. waren uiteraard bereid om op een bepaald moment voor de woningen die er al waren en die er binnen een bepaalde tijd zeker zouden komen, op verantwoorde wijze mee te werken aan de totstandkoming of uitbreiding van de nodige voorzieningen. Met 'verantwoord' bedoelde hij, met inschakeling van de daarbij betrokken instanties.

Vervolgens was spreker benieuwd wat de diverse fracties vonden van de amendementen, ingediend door de VVD. Van der Linden

Rietveldlaan 62, boerderij de Voorst, 1994 (foto Hans Haan).

(CDA) zei dat zijn fractie zich met de amendementen kon verenigen. Wel verzocht hij in amendement VI het woord 'kan' te vervangen door 'moet', waardoor de desbetreffende zin ging luiden: „Overwegende voorts dat enerzijds zoveel mogelijk aan de thans bekende woningbehoefte moet worden

tegemoetgekomen door ...” Sprekers fractie ging ook akkoord met de vervanging van het woord 'toestemming' door 'machtiging' in het voorgestelde nieuwe lid 3 in artikel 5.

De heer Katan (VVD) was blij dat het college zich achter de amendementen kon stellen. Ook was hij dankbaar voor de lovende woorden van

De Leyen, deel 5

de heer Van der Linden (CDA). Wel had Katan nog wat problemen met de antwoorden gegeven door wethouder Borst. Ook had de voorzitter

plan Jan Steenlaan. Ook ten aanzien van de algemene voorzieningen had hij wat meer concrete antwoorden verwacht. Tenslotte

Leyenseweg, 6 november 1972.

hem nog niet gerustgesteld betreffende de aan te leggen wegen. Hij drong nogmaals aan op een meer concrete bepaling van gedachten betreffende het wegenplan, vooral in verband met de aan te leggen wegen in het naastgelegen

merkte Katan nog op dat ook zijn fractie tegen hoogbouw was. Men zou aan een maximum van vier woonlagen de voorkeur willen geven. Bovendien hoopt hij dat mogelijke hoogbouw niet in de noordwest hoek gerealiseerd zou

worden. De voorzitter stelde hem gerust door te zeggen dat mogelijke hoogbouw in de zuidwest hoek zou komen, nabij de spoorlijn.

Ook de heer Bos (PvdA/PPR) had weinig problemen met de door de VVD-fractie voorgestelde amendementen. Zelfs zo weinig, dat als dit de handreiking moest zijn om de VVD tot het aannemen van het plan te bewegen, hij zich afvroeg waarom men zo lang met de 11-10-verhouding had moeten werken. De heer Katan reageerde een beetje korzelig op die uitspraak.

De voorzitter vroeg daarna aan de heer Katan of hij kon instemmen met de voorgestelde wijzigingen op de amendementen. Daarbij maakte hij duidelijk dat hij de door de heer Bos gewenste wijziging van het woord 'milieu' in 'bos' niet nodig achtte. De heer Katan beantwoordde de door de voorzitter gestelde vraag bevestigend. Na de vraag van de voorzitter aan de heer Bos of hij zijn amendement wilde handhaven, zei Bos dat wel op prijs te stellen. De heer Katan merkte daarna op tegen die wijziging aan het slot van amendement II geen bezwaar te hebben. Het woord 'milieu' zou dus vervangen worden door 'bos'.

Er werd nadien nog gesproken over enkele details waarover kleine meningsverschillen dan wel onduidelijkheden bestonden, maar uiteindelijk werd het preadvies van B. en W. betreffende het bestemmingsplan - met de daarin aangebrachte wijzigingen - zonder hoofdelijke stemming door de raad aangenomen. Het 'Bestemmingsplan De Leyen 1974' was daarmee een feit. Voordat het plan echter door hogere instanties officieel werd goedgekeurd moest er nog veel water door de Rijn stromen. Ambtelijke molens werken soms traag. Het college van B. en W. zond op 30 september 1974 een brief aan Gedeputeerde Staten, waarin de goedkeuring van de raad op 27 juni werd gemeld. Dit schrijven ging vergezeld van tal van bijlagen. Op 12 maart 1975 maakte het college van Gedeputeerde Staten bekend dat men betreffende het onderhavige bestemmingsplan nog geen beslissing kon nemen. Het besluit luidde: „Hun beslissing op het bovenvermelde raadsbesluit (genomen op de raadsvergadering van 27 juni 1974) gedurende ten hoogste zes maanden, derhalve uiterlijk tot en met 10 oktober 1975 te verdagen en hiervan bij afschrift dezes kennis te geven aan burgemeester en wethouders der gemeente De Bilt ter mededeling aan de raad.” Op 30 juli 1975 richtten Gedeputeerde Staten

van Utrecht weer een brief aan B. en W., waarin werd medegedeeld dat aan diegenen, die bezwaren hadden ingediend, de mogelijkheid werd geboden hun bezwaren nader toe te lichten. Op maandag 1 september 1975 zou er op het provinciehuis dienaangaande een openbare vergadering worden gehouden. Het college werd uitgenodigd hierbij aanwezig te zijn, zodat men het eigen standpunt kon verduidelijken. Een dergelijke uitnodiging was ook verstuurd aan degenen die bezwaar hadden ingediend tegen het Bestemmingsplan De Leyen 1974. Dat waren onder andere de Werkgroep Milieubeheer Maartensdijk, de stichting Stichtse Milieufederatie uit Doorn, de hoofdingenieur-directeur voor de Landinrichting in de provincie Utrecht, de afdeling Bilthoven der Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie, de heren drs. F. Fraenkel, M.H.A. Dijkstra, M.B. Caarels, A.J. baron van Lynden uit Bilthoven, de heer ir. G.A. van der Lugt uit De Bilt en de stichting Groenekans Landschap. B. en W. berichtten op 22 augustus dat de burgemeester, mr. A.A. Goldberg, de openbare vergadering zou bijwonen. Hij zou worden vergezeld door de gemeentesecretaris, de heer J. Schoonderbeek, en de chef afd. Planologie en Openbare Werken, de heer J. Hoornaar. In een volgende aflevering zal ik u vertellen wat er op 1 september 1975 op

het provinciehuis zoal besproken werd. Ook zal ik dan meer vertellen over de bouw van de reeds geplande premiekoopwoningen.

Bronnen:

- artikelen 'De Leyen, wie wat waar', geschreven door Lies Haan-Beerends en verschenen in De Leijdraad, blad van de Wijkraad De Leyen, in oktober 2000, april en november 2001, april en november 2002.
- besluit naamgeving wegen in het plan De Leyen van 30 september 1971.
- notulen raadsvergadering 3 mei 1973, zich bevindend in dossier 40 van het streekarchivariaat Vecht en Venen, archief gemeente De Bilt 1932-1987.
- notulen raadsvergadering 27 juni 1974, zich bevindend in dossier 42 van het streekarchivariaat Vecht en Venen, archief gemeente De Bilt 1932-1987.
- dossier 1.777.811.21, invoernummer 136, betreffende Bestemmingsplan De Leyen 1974 II.
- informatie afkomstig uit de dossiers van de Stichting Samenwerkende Woningbouwverenigingen.
- Boekje: De Bilt 74/75 met nieuwjaars-toespraak van burgemeester mr. A.A.J. Goldberg, uitgesproken op 13 januari 1975.